

slavenhuis, De wet van de vrijden terpel- d gaat weg, eerstgebore- die erfrecht van goud. len. De wet nuijs wordt p. Het gaat de wet van ten, en den pen het erf- naar de be- die zal hier zien, maar des Lams, der vrijheid priesterdom lat Hij weg- r wereld — ht niet op- de belofte, lat geschon-

Joden niet de wet van , en Jerusa- . Zulk een niet van ge- Messias, die as, die van s komt met Messias, die te bouwen, daarom mag vernieuwing, i schuldver- nen wil lie- vrie zonen, t. Maar de is. Hij gaat e zoon blijft lat in Jezus eft gekocht.

vallen, g, om door heerlijkheid, ier kinderen blijde bood-

die is ver- v. d. B.

IS.

er eens goei- leffe. Het is is het al met meer in pischen Hoo- bij allen te in geest met

nog al eens dagen wer- ers. De Pro- ar radio-uit- jep duitche er van meer jkt de radio gebied; hier ele stations, de. Maar als (naar statit- der dan van tinopel. Het e Protestant n een weke- geerte had, t zij, schrik stieduizend aarijks. Den g van Rev. ollenaar. En was, zag ik groote kerk ie voorberei- k van diens ook profes- eminary van l opgenomen Zondag die bereiding ik s een groot ruchten blij-

ven niet uit. Immers, het waren juist die uit- zendingen, die bij de duitse hoorders de be- geerte deden wakker worden, om met hen, die de oude gereformeerde waarheid zoo in haar heerlijkheid en gestrengheid wisten te ontvouwen, nader tot gemeen- schapsoefening te komen. Zoo werd o.a. een regel- matige conferentie van predikanten en gemeente- leden tot vaste gewoonte. Ditmaal was ook ik voor die conferentie gevraagd.

Zelden heeft zoo'n conferentie me meer verrassin- gen gegeven dan deze. Ondergeteekende kan niet zeg- gen, dat hij zich steeds in het conferentieklimaat thuis voelt. Maar dat ligt dan meestal niet in het wezen der conferentie, doch in het ontbreken van der- zelfver wel-wezen. Zulke conclusie schijnt me althans gewettigd als ik op deze terugzie. Verrassingen vol- op. Eerst de autotocht van Lincoln naar Sutton, in een klimaat, dat mijn verlangen naar het aanschou- wen van Java aanmerkelijk drukte. Met de ondervin- ding van aanzienlijke koude, twee dagen later in de- zelfde plaats (men beweert dat er sinds al nachtvorst geweest is ook). Dan de inrichting der conferentie. Diepgaande gesprekken, enorme belangstelling voor wat gereformeerd is, en ook voor de nederlandse verwording, zooals die openbaar kwam in het rijden der voor het schisma verantwoordelijke theologen. Preeken, inleidingen, debatten en uitnemende maal- tijden. Afstanden waar een nederlander van duizelt, en die de conferentiegevers voor niets telden.

Waren Duitschers, maar ze hebben in den oorlog gestreden aan amerikaansche zijde; „Duitscher“ wil niet meer zeggen dan dat de afkomst van voorgaande geslachten Duitsch, of ook Zwitsersch was; de theo- logen, die ter conferentie zich het meest lieten hoor- ren, hadden, voorzover mij bekend, in Zwitserland gestudeerd. Ze waren dan ook amerikaansche burgers, vol belangstelling voor Nederland, en afkeerig van Hitler en zijn gansche bende. Het was een lust, te zien hoe goed ze de kwestie van de formule, welke binding in 1944 zoo groote rampen bracht over ge- reformeerde zielen, door hadden, zowel wat betreft de verbonds-, als de sacraments-, als de kerk-kwestie, die er verband mee houdt.

Behalve met deze Duitschers van oorsprong heb- ben deze dagen ook veel ontmoetingen met nederlan- ders gegeven. De naam „nederlander“ is te interpre- teeren als de naam „Duitscher“ van zooveen.

Dat contact is verblijdend. Ook met leden der Chr. Ref. Maar daarover later. O ja, die Duitschers hier hebben flink geofferd voor Nederland! K. S.

miscellanea.

Behalve met de „Duitschers“ mochten we ook met een groeiend aantal „Nederlanders“ kennis maken, of hernieuwen. Je hoort hier steeds weer met nieuwe blijdschap psalmen zingen en — nederlandse dia- lecten spreken. In beide handelingen treedt de gene- ratie van de negentiende eeuw dadelijk weer voor de aandacht. Ook b.v. in de titulatuur, die hier aan de predikantsvrouwen toegekend wordt. Iedere getrouw- de vrouw heet hier „Mrs“. Maar de echtgenoot van den dominee heet „Juffrouw“. Een eertitel, maar erfenis van de vorige eeuw.

In de eerste plaats zoeken natuurlijk de leden der Prot. Ref. Church hierbij de gemeenschap met „den broeder uit het „oude vaderland“. Het is verheugend, hoe groot hun kennis is omtrent nederlandse toe- standen en fouten in omtrent het herstel-in-reforma- tie. Tegenover de soms meer dan malitieuze verdacht- makingen en oppervlaktigheden, die ook wetenschap- pelijke menschen der Chr. Ref. Church in hun pers in dezen aandurven, en die voor een kenner der neder- landsche toestanden niets anders zijn dan een matte, maar vaak niet minder giftige repetitie van wat nederlandsche synodocraten hun hebben op de mouw gespeld (het sterkste staaltje leverde dr Cl. Bouma in Calvin Forum, geïnstrueerd door..... dr P. Prins) doen de puntige en nuchtere opmerkingen ook van de meest eenvoudige leden der Prot. Ref. Church weldadig aanzet doorzien den handel en weten zo- wel dogmatisch als kerkrechtelijk hun weetje. Dat hebben we te danken aan de kundige en eerlijke voor- lichting van Rev. H. Hoeksema, en van zijn mede- redacteuren: The Standard Bearer is hun blad, dat thans, tijdens Rev. Hoeksema's ziekte, voornamelijk door ds G. Vos wordt verzorgd; daarnaast bestaat ook het blad Concordia, dat meer populair, maar heel goed is. Dit laatste blad geeft een engelsche vertaling van ds Knoop's boek: Een Theater in Dachau. Heel wat bibliotheken van dominees heb ik al kunnen zien; zoodra je de kamer binnenkomt voel je je „thuis“, want je vindt dadelijk ouwe bekenden. Ze blijken ge- bruikt ook. Vandaag logeer ik b.v. bij ds Petter; hij had nauwkeurig gevolgd wat ons blad schreef over artikel 36 der Belydenis; het trof me, dat op zijn bureau een exemplaar lag van het Rapport van 1905, waarover in de desbetreffende reeks van ons blad critische opmerkingen zijn gegeven. Citaat voor ci- taat was nageprozen. En als men weet, hoe hier op allerlei conferenties allerlei vraagstukken in behan- deling komen, vraagstukken, waar het amerikaansche leven zelf de belijdende christenen mee komt confron- teeren, dan krijgt men ineens het gevoel terug, dat er toch niet voor niets gewerkt wordt. Heel wat booze scheldpartijtjes van synodocratisch geïnfecteerden

hier in Amerika geeft men dan rustig over aan de vergetelheid, die ze verdienen.

Behalve leden van deze kerk zochten ook onderschei- den leden van de Chr. Ref. Church nadere informatie omtrent wat in Nederland geschied is. Met predikan- ten zoowel van deze als van de Ref. Church hadden we contact, ook hier in het Midden-Westen (ik schrijf dezen brief in Orange City, in den staat Iowa).

Dat deze ontmoetingen vrucht dragen, daarvan ben ik zeker. Niet, dat aanstonds een andere houding der officieele leiders van de Chr. Ref. Church te wachten zal zijn. Als ik de sfeer goed aanvoel, dan hebben ze al wel een min of meer onzeker en onbe- haaglijk gevoel, zoo vaak ze denken aan wat ze in de eerste onbekookte momenten over ons en onze ker- ken geschreven hebben. Dat doet me genoegen, voor- al omdat nog pas een niet onaanzienlijk getal van synodocratische figuren hier geweest is, die wel een en ander zullen hebben besproken, waar men niet mee voor het voetlicht komt. Maar men vergeet hier snel, wat men zelf heeft geschreven of van anderen heeft gelezen. Ziet men in, dat er toch wel wat meer aan de kwestie vast zit, en neemt men om wat reden ook, het plan op, andere tonen te doen hooren, dan wordt dat wel niet ronduit tevoren zoo gezegd, maar grijpt men de een of andere gelegenheid aan, om te doen, alsof de zaken in een nieuw stadium gekomen zijn.

Misschien dat zulk een aanleiding tot positiewij- zing zal worden gevonden in het thans publiek ge- maakte feit, dat de brief, dien onze synode van Gro- ningen heeft geschreven aan de Chr. Ref. Church n o o i t o n t v a n g e n is. Zoo althans schrijft ds E. van Halsema in een Wachter-artikel, dat ove- rigens wel eenige opmerkingen bevat, die in The Standard Bearer een antwoord mijnerzijds zullen ont- vangen. Reeds had in onze gesprekken op de boot da v. Halsema mij gezegd, dat hem er niets van bekend was, dat onze synode aan die der Chr. Ref. Church een officieele brief had geschreven. Dat verwonderde mij zeer; de brief zelf kan onzen lezers bekend zijn uit de pers, voor wat den hoofdinhoud betreft, en is ook afgedrukt in de Bijlagen van de Acta der Gro- ninger Synode. In dien brief stond, dat wij de Gere- formeerde Kerken hadden voortgezet, en dat we dus heelmaal geen nieuwe denominatie waren (men weet, dat dit „feit“, beter gezegd: deze fictie, de z.g. offi- cieele grond was, waarop „The Banner“ had gezegd: we kunnen iemand van zoo'n nieuwe denominatie niet op onze preekstoelen toelaten, — alsof niet heel wat andere, ook zeer vreemd-denkende figuren er optra- den.....). Voorts had onze synode in haar missive daaruit de conclusie getrokken, dat de Chr. Ref. Church dus zomaar een b e s t a a n d e correspon- dentie had afgebroken; en nu werd zij geplaatst voor de consequentie: nog langer steunen op de informa- ties van de vrienden uit den kring der kennissen van kennissen, dan wel: uit eigen oogen zien, en eens rustig de feiten taxeerden. Het is nu deze brief van wien we thans vernemen dat hij niet ontvangen is.

Niet onmogelijk, dat men dit feit zal aangrijpen, om nog eens nader over de verhouding tot onze kerken te praten, en dat dan het feit, dat we toch wel wat anders zijn dan eerst gescholden werd, tot een ande- re houding leidt. Nadere bepaling dezer houding is dan ook voorbereid door het feitenmateriaal, dat hier thans publiek ook tot Chr. Ref. ooren doordringt. Er is een tijd van zaaien, later een van oogsten. Laat ons blijven hopen, en voorts maar voor onszelf blijven in- zien, hoe verkeerd het is, als de kerk zich inspdat voor wat de chinezen noemen: „het gezicht te be- waren“. Wij noemen dit: het figuur te redden.

En: laat ons niet alleen de oude kerkelijke corres- pondentie aan de orde stellen, doch ook nieuwe zo- ken met de Prot. Ref. Church. Oecumenisch doen — ook als anderen het laten. En zóó hen helpen. K. S.

KERKELUK LEVEN

het slot van handelingen 2:39.

Er komen in onze psalmen, onze gezangen, onze formulieren eenige plaatsen voor, die onze predikan- ten bijna algemeen niet recht verstaan. Zij lezen ze althans verkeerd. Wanneer in het doopsformulier dat deel van Handelingen 2:39, waarom het gaat: „Want u komt de belofte toe en uwen kinderen“, voorbij is, schijnt het wel, of de belangstelling onzer doopsbe- dienaars taant. Eerst krijgt het woordje „allen“ nog een zwaren, al-omvademenden klemtoon, maar dan vloeit het tekstwoord uit in een al strakker worden- de cadans van janken: „zoovelen als er de Heere, onze God, toe roepen zal“. Petrus, zoo is de indruk, dien men ons geeft, begint met op te sommen hen, wien de belofte geldt. U. Uwen kinderen.

Maar dan, na deze twee, zoo suggereren onze for- mulierenlezers, onderbreekt hij zich, herizet zich, hij gaat niet verder door met op te sommen, doch zegt samenvattend: „kortom, in één woord, allen, die daar verre zijn“ — en men moet daarbij dan wel verstaan: juist gelijk gij en uwe kinderen —, „alleen, met dit beding: de Heere, onze God, moet u en uwe kinderen en allen tot de belofte roepen“.

DE WARE KERK EN HAAR ADRES.

Nog niet zoo lang geleden vroegen er ergens op een catechisatie meisjes aan haar dominee: waar toch de ware kerk was? De dominee begreep heel goed wat de bedoeling van die vraag was: hij moest natuurlijk het antwoord geven: de Gereformeerde Kerk, onder- houdende Art. 31, oftewel: „onze Kerk“. De meisjes zelf hadden er zwaar over gediscussieerd. Maar het was hun gegaan als het volk van Iconium: „de me- nigte werd verdeeld“. En nu werd de kwestie aan den dominee voorgelegd. Deze rook lont en..... tip- pelde er niet in. Wat, geloof ik, heel wijs was.

„Wel, meisjes“ — zei hij — „dat zullen we samen eens opzoeken. Van de ware Kerk, dat staat in arti- kel 29 van de Nederlandsche Geloofsbelijdenis“. En toen hebben ze samen dat mooie artikel gelezen: „Zoo de Kerk de reïne predikatie des Evangeliums oefent; indien zij gebruikt de reïne bediening der sacramen- ten, gelijk ze Christus ingewijd heeft; zoo ze de ker- kelijke tucht gebruikt om de zonden te straffen. Kor- telijk, zoo men zich aanstelt naar het zuivere Woord Gods, verwerpende alle dingen, die daartegen zijn, houdende Jezus Christus voor het eenige Hoofd. Hier- door kan men zekerlijk de ware Kerk kennen.....“.

Toen kwam weer de vraag: „Maar dominee, waar is nou de ware Kerk“

En wéér het antwoord: „Dat hebben we zooveen uit de belijdenis samen gelezen“.

„Ja, maar dominee, waar.....?“

„Dat moeten jelui zelf leeren vinden. Kijk, daar zijn jelui nou voor op de catechisatie. Om hier te leeren wat het Evangelie is en wat de sacramenten zijn en de kerkelijke tucht. En als jelui nu straks Belydenis gaat doen, dan moet je óók weten, waar je nu, als volwassen geloovigen 's Zondags de prediking van het Evangelie gaat hooren, Avondmaal vieren, waar je je gaat stellen onder de kerkelijke tucht. Natuurlijk waar de Kerk is, de heilige, algemeene, christelijke Kerk, de ware Kerk. En dan moeten jelui de ware Kerk vinden niet daar, waar ik zeg, dat ze is, maar je moet haar zelf gevonden hebben.....“.

Daar heeft die dominee het bij gelaten, Ik geloof terecht.

Immers: dat is toch opvoeden tot zelfstandigheid, óók in de kerkelijke zaken. Ze moeten zelf de Kerk vinden. Ze moeten zelf de Kerk onderscheiden. Als dominee het hun goed leert, dan komt dat wel goed, immers: „deze twee Kerken zijn lichtelijk te kennen en van elkander te onderscheiden“.

Op de catechisatie moeten onze jongens en meisjes niet het „postadres“ van de ware Kerk leeren kennen, maar het adres, dat door het geloof alleen wordt on- derscheiden.

Het postadres der kerk, dat is voor iederen Neder- lander kenbaar.

Een „postale aanduiding“ vergemakkelijkt het vin- den ervan.

Maar het geloofsadres der Kerk moet door gees- telijke onderscheiding geleerd worden.

Dat geloofsadres der heilige algemeene christelijke Kerk staat in artikel 29 der Belydenis: zoo men zich aanstelt naar het zuivere Woord Gods.

Met dat adres weet de P. T. T. geen raad.

Maar de schapen leeren het: „Mijne schapen hoor- ren Mijne stem als ik roep en ze volgen Mij..... Maar den vreemde zullen ze geenszins volgen, overmits zij de stem des vreemden niet kennen“ (Joh. 10).

Ook ten aanzien van het adres der ware Kerk zegt de Heiland: „Leert van Mij!“ (Matth. 11:29).

Het adresboek der ware Kerk is de Schrift!

D. E. C.

De kanteekenaars hebben zulk misverstand ge- vreesd. Zij verklaren daarom het woord „er..... toe“ en zeggen ervan: „Namelijk, tot de uytverkorene Jo- den, door de predikatie des Evangeliums“. Deze rand- noot heeft niet de strekking, een dogmatisch stand- punt van vrijgemaakten in den jare 1947 te bestrij- den; ze wil niet waarschuwen tegen een opvatting, dat de belofte toekomt aan allen, die de apostel aan- spreekt en aan hun kinderen alle, maar ze snijdt af een bepaalde opvatting van „er..... toe“. „Er“ toe. Waartoe? Tot de belofte? Tot „het hier voorzegde heil“?)

Neen, zoo leert nu de randnoot, ge moet hier lezen: „er..... toé“. De Statenvertalers onderscheiden on- der hen, voor wie de belofte is, drie groepen: ten 1e. u, ten 2e. uwe kinderen, ten 3e. van die daar verre zijn nog al diegenen, die de Heere, onze God, ertóe zal roepen. Wij, in onze eeuw, zouden liever zeggen: „er- bij“, bij die aangesproken Joodsche mannen en hun Joodsche kinderen. Maar het toevoegende „bij“ ge- bruiken de Statenvertalers nog slechts spaarzaam:

1) J. Ridderbos, Belofte als aanbod, Geref. Weekbl., 2e jrg., no. 51 (20 Juni 1947) p. 404, col. 3; de indruk, dat in deze woorden een paraphrase steekt van „er.....toe“, is althans niet vermeden.